

зка с дихотомията космос - хаос и е в основата на деленето му на реално - иреално.³ В съответствие с това се изграждат и пространствените параметри и отношения в хайдушкия фолклор. В него пространството се осмисля като пространство на социума (човешкото) и на несоциума (природното, свръхестественото), което се разбира като "отсам" и "отвъд".

В същия смисъл може да се приеме наличието и на хайдушко пространство във връзка с организацията на хайдушката дружина, на хайдушкия социум,⁴ изразено чрез опозицията ДОЛУ (населеното място, полето, човешкия социум) - ГОРЕ (гората, планината = хайдушкото пространство, хайдушкия социум). Хайдутите действат в "своето" (разбирано от една страна като етническа принадлежност и от друга като локална и регионална принадлежност) пространство. А от гледна точка на хайдушкия им статус "своето" означава още и хайдушкото пространство. И когато трябва да отидат в него или да го напуснат, това се осъществява чрез конкретно регламентирана ситуация, включваща специални действия и слова, наподобяваща ритуален акт.

Изключително точно в една от песните за П. Хитов е очертано хайдушкото пространство в хоризонтален и вертикален план чрез митопоетични внушения:

„... в коя ли й гора зелена,
при коя вода студена,
в кое ли й поле широко,
при кое й море дълбоко...“

Освен това, мисля че в случая фолклорното съзнание съотнася тази своя представа конкретно с образа на П. Хитов или по-точно образът му на хайдушки водач налага тази пространствена формула на хайдушка "география".

В друг текст тази формула е още по-категорична в намеренията на П. Хитов да иде:

„В гъсти гори елхови,
елхови и киселчови,
гдето ми чияк не ходи,
гдето ми птичка не хвърча.“

Това е другото, некултурното, пространството на несоциума, но пространството на хайдушкия социум, на извънзаконниците - хайдутите. То се явява хипостаза на отвъдното, където трябва да се осъществи смяната на статуса на героя.

Елементи, "организиращи" хайдушкото пространство, са хайдушките сбирцища, хайдушките скривалища (за хайдутите и за хайдушко имане), хайдушки пещери, пътища и пътеки, извори, засади, места на сражения, черкви, манастирища, калета, върхове, скални образувания и т.н. Трябва да се отбележи, че в повечето случаи хайдушкото пространство се проектира върху конкретното реално пространство, "следва" неговата организация в етнокултурологичен план, наследява и осмисля напластената и съхранена историческа и културна информация и така "формира" "своя" пространствен модел. Разбира се, тук не бива да се забравят специфичните